

บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในการแก้ไขปัญหาความยากจนของจีน
กรณีศึกษามหาวิทยาลัยยูนนาน

The Role of Higher Education Institutions in China's Poverty
Alleviation: A Case Study of Yunnan University

หลี่ เหวินเหลียง², ประทีป ช่วยเกิด³, เฉิง หยู⁴, กวอ ถึงถึง⁵ และจิรวัดณ์ ศรีเรือง⁶
Li Renliang², Prateep Chouykerd³, Cheng Yu⁴, Guo Tingting⁵ and Jirawat Sriuang⁶

²คณะพัฒนาสังคมและยุทธศาสตร์การบริหาร

²Faculty of Graduate School of Social Development and Management Strategy

^{2,6}สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

^{2,6}National Institute of Development Administration

³สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาสังคม

³Research for Social Development Institute

³มหาวิทยาลัยขอนแก่น

³Khon Kaen University

วิทยาลัยอาชีวศึกษาการเกษตรยูนนาน ประเทศจีน

⁴Yunnan Vocational College of Agriculture, China

⁵คณะภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยยูนนาน ประเทศจีน

⁵Faculty of Foreign Languages, Yunnan University, China

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทและวิธีการของมหาวิทยาลัยยูนนาน ในการช่วยแก้ไขปัญหาความยากจนของชนบทจีน 2) สรุปประสบการณ์การแก้จนตรงเป้าของจีนเพื่อเป็นแบบแผนนำไปประยุกต์ในประเทศอื่น โดยใช้วิธีการศึกษาจากการรวบรวมเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนสำคัญเกี่ยวกับนโยบายแก้จนของจีนในระดับมหาวิทยาลัย 12 คน ผลการศึกษาพบว่า สถาบันอุดมศึกษา กว่า 3,000 แห่งของจีนทุกแห่งรวมถึงมหาวิทยาลัยยูนนานได้ตั้งสำนักงานจัด

ความยากจน มีการจัดสรรงบประมาณ ส่งผู้บริหาร คณาจารย์ลงพื้นที่ไปประจำยังหมู่บ้านที่ยากจน การจัดตั้งสำนักงานบรรเทาความยากจนขึ้นมาก็ือเป็นการสร้างกลไกที่ครบวงจร โดยใช้รูปแบบ 1 : 1 คือ 1 มหาวิทยาลัย 1 พื้นที่รับผิดชอบ, อาจารย์เจ้าหน้าที่ 1 คน รับผิดชอบ 1 ครอบครัว ซึ่งเป็นหนึ่งในแบบแผนสำคัญในการแก้จนของจีนคือ การแก้จนตรงเป้า กล่าวคือ ตรงเป้าทั้งในเชิงกลุ่มเป้าหมาย การจัดทำโครงการ งบประมาณ มาตรการ บุคลากร และผลงาน สำหรับข้อเสนอแนะในการประยุกต์ใช้กับประเทศไทย คือ การนำแบบแผนดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมโดยอาจเริ่มต้นจากพื้นที่ยากจนนำร่องกับมหาวิทยาลัยที่มีศักยภาพและความพร้อมไปก่อนเพื่อถอดบทเรียนและขยายผลไปสู่พื้นที่และมหาวิทยาลัยอื่นต่อไป

คำสำคัญ: บทบาท; สถาบันอุดมศึกษา; มหาวิทยาลัยยูนนาน; แก้จน

Abstract

The objectives of this article are 1) to study the role and methods of Yunnan University in helping to solve the poverty problem in rural China; 2) to summarize China's experiences in solving poverty as a model for application in other countries. The study method is based on documentary study and in-depth interviews with 12 key-informant in China's poverty alleviation policy at the university level. The findings of the study are that all of China's 3,000 higher education institutions including Yunnan University has set up poverty alleviation offices. The office is in charge all affairs about the poverty alleviation including budget allocation, sending administrators and faculties to work at poor villages, evaluating the result. The establishment of the Poverty Alleviation Office is considered to be the creation of a comprehensive mechanism by using a 1: 1 model which means that 1 university will be responsible for 1 area; 1 faculty member or staff has to be responsible for 1 poor family. The said model is one of the important models in China's Targeted Poverty Alleviation covering 6 accuracies: target of the people who need help is accurate, budget, measures, people who are sent to village and results are accurate. Recommendations for application to Thailand are to apply the said model appropriately, starting with pilot poor areas with universities that have the potential and readiness to solve the poverty problems and then expand the model to other areas and universities.

Keywords: role; higher education institutions; Yunnan University; poverty alleviation

บทนำ

การแก้ไขปัญหาความยากจนยังคงเป็นวาระสำคัญสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา และเป็นเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติด้วยซึ่งก็คือ ขจัดความยากจนทุกรูปแบบในทุกพื้นที่ (End poverty in all its forms everywhere) เป็นเป้าหมายที่ว่าด้วยการลดความยากจนทั้งทางเศรษฐกิจ และความยากจนในมิติอื่น ๆ ประเทศจีนเป็นประเทศใหญ่ที่มีประชากรมากถึง 1,400 ล้านคน การแก้ไขปัญหาปากท้องและดูแลชีวิตความเป็นอยู่ เป็นภารกิจสำคัญของรัฐบาลจีน นับตั้งแต่การประชุมสมัชชาใหญ่พรรคคอมมิวนิสต์จีนครั้งที่ 18 เมื่อปี 2012 เป็นต้นมา จีนได้ดำเนินการต่อสู้กับความยากจนครั้งยิ่งใหญ่ที่สุดทางประวัติศาสตร์ ทำให้คนยากจนในชนบท 98.99 ล้านคนได้หลุดพ้นจากความยากจน โดยเฉลี่ยแล้วผู้คนกว่า 10 ล้านคน หลุดพ้นจากความยากจนทุกปี โดยมีเลขาธิการพรรคฯ ประจำหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่ถูกส่งไปประจำการในหมู่บ้านรวมกว่า 3 ล้านคน รัฐบาลทุกระดับได้จัดสรรงบประมาณเข้ากองทุนพิเศษเพื่อบรรเทาความยากจนเกือบ 1.6 ล้านล้านหยวน (หวง จิ้นเย่, 2022)

ภายใต้แนวความคิด “แก้จนตรงเป้า” ที่จีนนำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนนั้น หนึ่งในภารกิจสำคัญของการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาความยากจนและพัฒนาชนบท คือการมอบหมายภารกิจให้มหาวิทยาลัยเข้าไปมีส่วนสำคัญในการแก้ไขความยากจนในชนบท มหาวิทยาลัยยูหนาน เป็น 1 ในกว่า 3,000 มหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่มีการจัดตั้งสำนักงานขจัดความยากจน เพื่อช่วยเหลือชาวบ้านที่ยากจนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชนบทของมณฑลยูหนานให้พ้นจากความทุกข์ยาก

สถาบันอุดมศึกษาของจีนทุกแห่งรวมถึงมหาวิทยาลัยยูหนาน ได้ตั้งสำนักงานขจัดความยากจน มีการจัดสรรงบประมาณ ส่งผู้บริหาร คณาจารย์ลงพื้นที่และประจำหมู่บ้านที่ยากจนเพื่อช่วยเหลือชาวบ้านให้หลุดพ้นจากความยากจนซึ่งมหาวิทยาลัยยูหนานมีบทบาทโดดเด่นในการช่วยเหลือชาวบ้านแก้ไขปัญหาความยากจนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ฝั่งตะวันตกของจีนซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความยากจนสูง

บทความนี้จะนำเสนอประสบการณ์การแก้จนของมหาวิทยาลัยยูหนาน รวมไปถึงนำเสนอแบบแผนที่รัฐบาลจีนใช้ภายใต้แนวคิดแก้จนตรงเป้าเพื่อช่วยเหลือประชาชนและครอบครัวยากไร้ในชนบท โดยผู้เขียนจะนำเสนอแนวทางเพื่อการประยุกต์

ทำให้เข้ากับบริบทการแก้ไขปัญหาความยากจนของไทย และประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษานี้สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับบริบทของประเทศต่าง ๆ ที่กำลังเผชิญกับปัญหาความยากจน ที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไปทั้งในเรื่องของเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี รวมถึงปัจจัยทางด้านภูมิรัฐศาสตร์ด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาบทบาทและวิธีการของมหาวิทยาลัยยูนนานในการช่วยแก้ไขปัญหาความยากจนของชนบทจีน
2. สรุปประสบการณ์การแก้จนตรงเป้าของจีนเพื่อเป็นแบบแผนนำไปประยุกต์ในประเทศไทย

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

พลเดช ปิ่นประทีป. (2562). จีนมีนโยบายที่เข้มแข็งจริงจัง เป็นเอกภาพ ปฏิบัตินิยม และมีความต่อเนื่องในทุกเรื่อง รวมทั้งการแก้ปัญหาความยากจน พรรคคอมมิวนิสต์จีนและรัฐบาลทำงานอย่างจริงจังโดยมีการตั้งสภาแห่งชาติขึ้นมาดูแลการแก้ปัญหาความยากจน ประเทศจีนใช้การเกษตรในการแก้ปัญหาความยากจนของประชาชน โดยใช้ภาคอุตสาหกรรมและวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีเพื่อแข่งขันกับประเทศอื่น และนำมาใช้กับภาคการเกษตรเพื่อแก้ปัญหาความยากจนในประเทศด้วย ประเทศจีนใช้คำว่า “บรรเทาปัญหาความยากจน” (Alleviation) แทนการ “ขจัดปัญหา” (Eradication) โดยนำเอาสถานการณ์ที่เป็นจริงในพื้นที่เป็นตัวตั้ง มุ่งเน้นที่จะให้การช่วยเหลือคนจนแบบแม่นยำ ตรงจุด ตรงกลุ่ม และไม่แก้ปัญหาแบบบังเอิญคนรายคน แต่เน้นไปที่การจัดให้มีพี่เลี้ยงไปช่วยแก้ปัญหา เป็นราย “ครัวเรือน” และราย “ชุมชน” ประดับประดาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยสมาชิกในครอบครัวทั้งหมดเป็นหน่วยปฏิบัติการ ความรู้ ทักษะประสบการณ์การทำงาน ความเชี่ยวชาญของสมาชิกแต่ละคนในครัวเรือน รวมถึงทรัพยากรต่าง ๆ เช่น ที่ดินการเกษตรของครัวเรือน จะถูกนำมาสู่การวิเคราะห์เป็นฐานทุนของแก้ปัญหา

ความยากจน พรรคคอมมิวนิสต์จีนและรัฐบาลตั้งเป้าหมายมาตรฐานขั้นต่ำของครอบครัวที่จะพ้นความยากจนไว้ที่ปัจจัย 5 อย่าง ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และงานอาชีพ พรรคคอมมิวนิสต์จีนและรัฐบาลมีนโยบายให้สมาชิกพรรคเจ้าหน้าที่รัฐ และอาสาสมัคร แต่ละคนลงไปช่วยชาวบ้านที่ยากจนแบบประกบเป็นรายครัวเรือน ให้ภาควิชาในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ลงไปเกาะติดฝังตัวในชุมชน มีสำนักงาน และมีผู้จัดการรับผิดชอบช่วยเหลือชุมชนยากจนแบบ 1 ภาควิชา 1 ชุมชน ทั้งหมดนี้ทำงานแบบจิตอาสา เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลในระดับครัวเรือนและชุมชนแน่ชัดแล้วว่า จะปลูกอะไร หรือเลี้ยงอะไรบนฐานทรัพยากรของครัวเรือนและชุมชน เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครยังต้องช่วยชาวบ้าน และชุมชนจัดทำแบบแผนธุรกิจ (Business model) และทำโครงการเสนอขอทุนสนับสนุนจากรัฐบาลโดยตรง โดยไม่ปล่อยให้ชาวบ้านและชุมชนเขียนโครงการและไปขอสินเชื่อจากธนาคารด้วยตนเอง

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า. (2564). ปัจจัยสำคัญในการเอาชนะความยากจนของจีน คือ การที่รัฐบาลมีนโยบายภาพใหญ่ที่ชัดเจน และสามารถแก้ไขปัญหาอย่างตรงจุด การร่วมมือกับภาคเอกชนเพื่อสร้างโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยี การให้ความรู้ในการทำธุรกิจให้กับเกษตรกรและประชาชนทั่วไปได้เรียนรู้การทำการค้าออนไลน์ได้จากถิ่นกำเนิดหรือที่อยู่ของตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องมีการเคลื่อนย้ายเข้าสู่เมือง ทำให้ช่วยยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของคนในชนบท เนื่องจากจีนมีพื้นที่ขนาดใหญ่ มีฤดูกาลที่แตกต่างกัน มีสินค้าเกษตรที่หลากหลาย และมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจจำนวนมากที่สามารถนำเสนอให้คนทั่วประเทศรู้จักเกิดรูปแบบธุรกิจและบริการใหม่ ๆ มากมาย

อักษรศรี พานิชสาส์น. (2565). ศึกษาวิเคราะห์นโยบายและมาตรการในการขจัดความยากจนของจีน และถอดบทเรียนจากประสบการณ์แก่จีนในยุคประธานาธิบดีสีจิ้นผิง (ปี 2013 - 2020) สำหรับผลการวิเคราะห์นโยบายแก่จีนแบบตรงจุดของจีนพบว่า มีลักษณะเด่นที่สรุปได้ด้วยคำว่า “2D 3M” นั่นคือ การมีผู้นำที่ลงมือทำอย่างจริงจังและมีทิศทางชัดเจน (Direction) มีการสำรวจข้อมูลทั่วประเทศอย่างถูกต้องแม่นยำ และวิเคราะห์ฐานข้อมูลอย่างเป็นระบบ (Data) การมอบหมายและจัดส่งบุคลากรไปแก้ปัญหอย่างมุ่งมั่น (Man) มีความเป็นเอกภาพของระบบ และสามารถ

ตรวจชี้วัดผลงานได้จริง รวมทั้งการทุ่มงบประมาณไปแก้ปัญหาตรงจุดและโปร่งใส (Money) และการจัดสรรทรัพยากร (Materials) จากทุกภาคส่วนไปร่วมกันแก้ปัญหา ไม่ใช่เพียงแค่ภาครัฐ

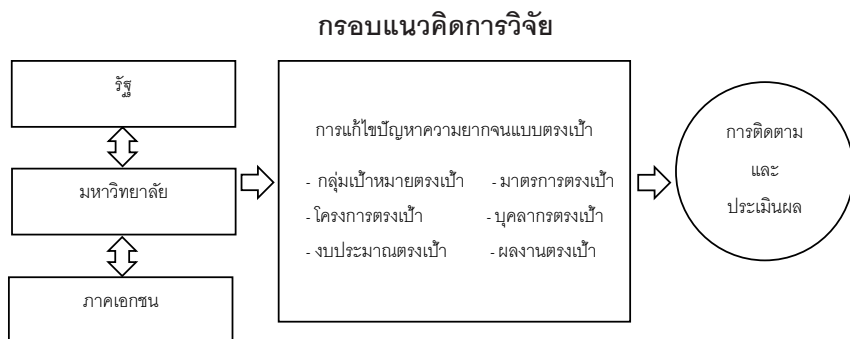
Li Xinghong และคณะ. (2565). นโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจนของจีน ดำเนินการมาแล้ว 6 ช่วงเวลา ยุคที่ 1 การสร้างชาติและบรรเทาความยากจน (พ.ศ.2492 - 2520) ยุคที่ 2 การปรับเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจ (พ.ศ. 2521 - 2528) ยุคที่ 3 การพัฒนาและลดความยากจนขนาดใหญ่ (พ.ศ. 2529 - 2536) ยุคที่ 4 การแก้ไขปัญหาความยากจนด้วย “แผนแปด-เจ็ด” (พ.ศ. 2537 - 2543) ยุคที่ 5 การสร้างสังคมกินดีอยู่ดีโดยรวม (พ.ศ.2544 - 2555) และยุคที่ 6 นโยบายแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างตรงจุดและสร้างสังคมกินดีอยู่ดีถ้วนหน้า (พ.ศ. 2556 - 2563) ผลการวิเคราะห์นโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจนของจีน สามารถสรุปความสำเร็จในการแก้ปัญหาความยากจนประเทศจีนได้ 6 ประเด็นดังนี้ 1) การสร้างความมั่นคงทางอาหาร 2) การสร้างอาชีพและรายได้โดยใช้เกษตรสมัยใหม่ 3) การขยายการพัฒนาให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ 4) การส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานและลดความเหลื่อมล้ำ 5) การจัดสวัสดิการและพัฒนาระบบประกันสุขภาพ และ 6) การปรับปรุงกลไกการแก้ไขปัญหาความยากจนให้ตรงจุด การจัดการปัญหาความยากจนด้วยนโยบายดังกล่าว ประเทศจีนได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการปรับเปลี่ยนกลไก วิธีการในการแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับบริบททางเศรษฐกิจและสังคมในแต่ละช่วงเวลา

สังคิต พิริยะรังสรรค์. (2566). ความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาความยากจนในชนบทของสาธารณรัฐประชาชนจีนมาจากปัจจัยที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) บทบาทของพรรคคอมมิวนิสต์ที่มีแนวทาง นโยบาย มาตรการวิธีการ คำชี้แนะ และคำสั่งที่เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของประเทศจีน รวมถึงการมีองค์การจัดตั้งของพรรคฯ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน อำเภอเมือง มณฑลจนถึงระดับชาติ และการมีผู้ปฏิบัติงานและสมาชิกพรรคที่ทุ่มเทและเสียสละเพื่อประชาชน เพื่อชาติ และเพื่อพรรคคอมมิวนิสต์จีน 2) การสร้างระบบการศึกษาที่มีความเป็นเลิศควบคู่กันไปกับ การเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาและส่งเสริมคุณภาพทางการศึกษาให้นักเรียน และนักศึกษาให้กว้างขวางด้วยระบบการอบรม การศึกษา และวิธีการศึกษาแก่นักศึกษา

ที่มีความเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงแบบจีน และ 3) การส่งเสริมและพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีและนำไปใช้ในการพัฒนาทุก ๆ ด้านของสังคม เริ่มจากการพัฒนาด้านการเกษตรในระดับหมู่บ้านด้วยการใช้เทคโนโลยีระดับสูงสร้างโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อการแปรรูปสินค้าเกษตรและการตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้าของชุมชนในชนบทที่ยากจน โดยมีทั้งตลาดภายในประเทศและตลาดโลก

สังคิต พิริยะรังสรรค์. (2566). รัฐบาลภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้แก้ปัญหาความยากจนโดยเริ่มจากการศึกษาสภาพความเป็นจริงของประเทศและแสวงหานวัตกรรมในการแก้ไขปัญหาความยากจน จีนมีรูปแบบการนำมณฑลที่มีระดับทางเศรษฐกิจที่ดีทางภาคตะวันออกมาช่วยมณฑลที่ยากจนทางภาคกลางและภาคตะวันตก ผ่านการลงทุนทางด้านเศรษฐกิจ อีกปัจจัยหลักที่ทำให้ความยากจนของจีนสามารถเอาชนะความยากจนได้ คือ นโยบายของประธานาธิบดี “สี จิ้นผิง” ที่มุ่งเน้นการแก้จนอย่างเป็นรูปธรรม

tap-magazine.net. (2566). มหาวิทยาลัยกว่างซีมีบทบาทและหน้าที่ในการดูแลนักศึกษาที่มีฐานะยากจนในมหาวิทยาลัยกว่างซี และบทบาทที่สำคัญในการช่วยแก้ปัญหาความยากจนในมณฑลกว่างซีที่จ้วงตามนโยบายของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ด้วยการส่งเจ้าหน้าที่อาสาสมัครที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและวิชาการสมัย เพื่อส่งเสริมการทำเกษตรกรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งส่งเสริมด้านการตลาด ด้วยการนำผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ชนบทของมณฑลกว่างซีมาสู่กลุ่มผู้บริโภคภายในมหาวิทยาลัย จนสามารถแก้ปัญหาความยากจนในพื้นที่ชนบทที่รับผิดชอบให้สำเร็จลุล่วงตามนโยบายของพรรคคอมมิวนิสต์จีน

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น สามารถสรุปแนวคิดการแก้จนแบบจีนเพื่อการประยุกต์ใช้สำหรับประเทศอื่นๆ ได้คือ แบบแผนการแก้จนดังกล่าวเป็นการทำงานที่สอดคล้องประสานกันระหว่างรัฐบาล มหาวิทยาลัย และภาคเอกชน กล่าวคือ การที่รัฐบาลมีบทบาทนำในการกำหนดนโยบายแก้จน มีมหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานรับนโยบายไปปฏิบัติโดยเข้าไปช่วยเหลือพื้นที่ชนบทยากจน และมีภาคเอกชนทำหน้าที่ในการเชื่อมโยงผลิต/ภูมิปัญญาไปสู่การสร้างรายได้แก่ประชาชน และใช้กลยุทธ์แก้จนตรงเป้า 6 ยุทธวิธี ได้แก่ คัดกรองกลุ่มเป้าหมายให้ตรงเป้า จัดทำโครงการที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย จัดสรรงบประมาณ/ทรัพยากรให้ตรงเป้าและคุ้มค่า มีมาตรการช่วยเหลืออย่างเป็นขั้นตอน จัดบุคลากรเหมาะสมกับโครงการเข้าไปประจำยังหมู่บ้าน และสุดท้ายมีการวัดผลสัมฤทธิ์ของงานอย่างตรงไปตรงมา รวมถึงมีการติดตามและประเมินผลเพื่อคัดกรองกลุ่มเป้าหมายเข้า-ออก อย่างเป็นระบบ

วิธีการวิจัย

บทความวิจัยภายใต้โครงการวิจัยนี้ ใช้วิธีศึกษา ได้แก่ 1) ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้จนของจีน 2) การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อฟังการสรุปร่วมกับสัมภาษณ์เชิงลึกกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติจริง ซึ่งเป็นคณาจารย์และผู้บริหารของมหาวิทยาลัยยูนนาน จำนวน 12 คน และนำข้อมูลที่ได้มาตีความทำการวิเคราะห์แยกแยะหมวดหมู่ของเนื้อหาและสังเคราะห์ร่วมกับวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ด้วยวิธีแบบสามเส้า คือ ตรวจสอบข้อมูลจากบุคคลที่ให้ข้อมูล สถานที่ และเวลาที่แตกต่างกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องเชื่อถือได้

ผลการศึกษา

1. บทบาทและวิธีการของมหาวิทยาลัยยูนนานในการช่วยแก้ไขปัญหาความยากจนของชนบทจีน

1.1 แสดงบทบาทการเป็นผู้นำในการตอบสนองนโยบายของพรรคคอมมิวนิสต์จีนในการแก้จน

มหาวิทยาลัยยูนนานเป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงระดับชาติในมณฑลยูนนาน ประเทศจีน มหาวิทยาลัยยูนนานก่อตั้งขึ้นในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1922 เริ่มดำเนินการในเดือนเมษายน ค.ศ. 1923 ปัจจุบันมีนักศึกษาประมาณ 31,141 คน มีอาจารย์ประจำ 2,372 คน นอกจากบทบาทและหน้าที่ในการให้การศึกษาแก่นักศึกษาในมหาวิทยาลัยยูนนานแล้ว มหาวิทยาลัยยูนนานยังมีบทบาทที่สำคัญในการช่วยแก้ไขปัญหาความยากจนในมณฑลยูนนานตามนโยบายของพรรคคอมมิวนิสต์จีน (จาเงวิน กว่าง, 2023)

เดือนพฤศจิกายน ปี 2013 ประธานาธิบดี สี จิ้นผิงได้เสนอแนวความคิด “แก้จนตรงเป้า” ครั้งแรกระหว่างการไปดูงานที่มณฑลยูนนานโดยกล่าวว่า “เพื่อบรรลุเป้าหมาย เราคาดหวังว่า นักอ่อนแอบินก่อนเพื่อน คนจนสามารถรวยก่อน แต่จะบินก่อน หรือรวยก่อนจะขึ้นอยู่กับว่าเรามีแนวความคิดแบบนี้ในสมองเราหรือไม่ ถ้าแก้จนต้องแก้ที่ความคิด แก้ที่ความคิดต้องให้เด็ก ๆ ได้รับการศึกษาที่ดี ซึ่งเป็นภารกิจสำคัญของการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาความยากจนและพัฒนาชนบท เป็นวิธีเดียวที่จะหยุดยั้งการส่งต่อความยากจนจากคนรุ่นหนึ่งสู่อีกคนรุ่นหนึ่ง” ต่อมาในเดือนมกราคม ปี 2014 สำนักงานคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์จีน ได้กำหนดแผนงานแก้จนตรงเป้า และผลักดันให้แนวความคิดแก้จนตรงเป้าได้นำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง (Yu Feng, Gao Yang, 2015)

เดือนมิถุนายน ปี 2015 ประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ได้ออรรถธิบายภารกิจช่วยเหลือความยากจนและพัฒนาชนบทที่เกี่ยวเนื่องว่า “แก้จนตรงเป้า คือ กลุ่มเป้าหมายที่ให้ความช่วยเหลือแก้จนต้องตรงเป้า การจัดทำโครงการต้องตรงเป้า การใช้เงินทุนต้องตรงเป้า มาตรการสำหรับแต่ละรายต้องตรงเป้า ส่งคนไปให้ความช่วยเหลือประจำหมู่บ้านต้องตรงเป้า และผลสัมฤทธิ์ในการแก้จนต้องตรงเป้า” (the State Council, 2015)

ตั้งแต่ปี 2015 มหาวิทยาลัยยูนนานได้จัดตั้งสำนักงานบรรเทาความยากจนขึ้นในมหาวิทยาลัย เพื่อเป็นหน่วยงานบูรณาการการแก้จนซึ่งถือว่าเป็นหน่วยงานแรก ๆ ในระดับมหาวิทยาลัยที่ตระหนักถึงความรับผิดชอบทางสังคมและรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนในหมู่บ้านเหอเป่ียน ซึ่งตั้งอยู่ในหุบเขา มีครัวเรือนทั้งสิ้น 70 หลังคาเรือน ขึ้นกับอำเภอเฟิ่งชิ่ง ซึ่งอยู่ห่างไกลความเจริญ ห่างจากเมืองคุนหมิง เมืองเอกของมณฑลยูนนาน ราว 550 กิโลเมตร การเดินทางต้องนั่งรถโดยสารเกือบ 10 ชั่วโมงระหว่างหมู่บ้านกับมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นความยากลำบากสำหรับผู้บริหาร คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ที่ลงพื้นที่หรือประจำหมู่บ้าน

การที่มหาวิทยาลัยจัดตั้งสำนักงานบรรเทาความยากจนขึ้นมาถือเป็นการสร้างกลไกที่ครบวงจร ในการแก้ไขปัญหาความยากจนในหมู่บ้านที่ประชากรยากจนโดยใช้รูปแบบ 1 : 1 คือ 1 มหาวิทยาลัย รับผิดชอบ 1 พื้นที่, เจ้าหน้าที่ 1 คน รับผิดชอบ ต่อ 1 ครอบครัว เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยยูนนานที่ถูกคัดเลือกให้ลงไปปฏิบัติงาน แก้ไขปัญหาความยากจน จะได้รับการฝึกอบรมก่อนลงพื้นที่ปฏิบัติการจริง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ทราบว่าต้องมีการเตรียมความพร้อมอะไรบ้าง การสร้างความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐในชุมชนและครอบครัวที่ยากจน การทำความเข้าใจนโยบายของหมู่บ้าน และการอบรมเจ้าหน้าที่ของหมู่บ้านและชุมชน โดยในรอบ 1 ปี จะมีการฝึกอบรมทั้งสิ้นจำนวน 4 ครั้ง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่ถูกส่งไปเข้าใจสภาพความเป็นจริง เข้าใจวิธีการทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

1.2 เป็นหน่วยงานสนับสนุนบุคลากร วิชาความรู้ เทคโนโลยี งบประมาณ ในการช่วยเหลือหมู่บ้านหลุดพ้นจากความยากจน

มหาวิทยาลัยจะส่งเจ้าหน้าที่นำเทคโนโลยีและความรู้ใหม่ ๆ เข้าไปส่งเสริมการทำเกษตรกรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งในแง่ของคุณภาพและปริมาณ ช่วยเพิ่มรายได้ให้กับคนยากจนในหมู่บ้าน การตั้งโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อการแปรรูปสินค้าเกษตร มีการจัดฝึกอบรมชาวบ้านให้รู้วิธีการค้า การขายสินค้า การประชาสัมพันธ์สินค้า รวมทั้งส่งเสริมด้านการตลาด การสร้างความร่วมมือของคนในหมู่บ้านที่มีการศึกษาให้ช่วยเหลือคนที่ไม่มีความรู้ การคิดค้นนวัตกรรมและวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้สินค้ามีเอกลักษณ์ และสามารถจำหน่ายในตลาดต่าง ๆ รวมถึงการนำผลผลิตทางการเกษตรมาสู่กลุ่มผู้บริโภคภายในมหาวิทยาลัยด้วย โดยสภาคณาจารย์และสภาเจ้าหน้าที่รับซื้อสินค้าเกษตรกรรมของชาวบ้านเพื่อจัดเป็นสวัสดิการให้บุคลากรในมหาวิทยาลัย ในขณะที่เดียวกันก็ได้ช่วยชาวบ้านระบายสินค้าเกษตรกรรม นับว่าได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย

ด้านการศึกษา มหาวิทยาลัยยูนนานส่งอาจารย์ออกไปช่วยสอนที่โรงเรียนของหมู่บ้านที่ยากจน รวมถึงการสร้างอาคารเรียนใหม่ให้กับหมู่บ้าน และฝึกอบรมพัฒนาครูของหมู่บ้านที่ยากจน เนื่องจากมหาวิทยาลัยยูนนาน มีโรงเรียนสาธิตของตนเอง ซึ่งมีคุณภาพการศึกษาที่ดีไม่ว่าในแง่ของครูผู้สอน วิธีการสอน อุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน ขณะเดียวกันโรงเรียนในหมู่บ้านค่อนข้างด้อยพัฒนา ดังนั้นโรงเรียนสาธิตจะส่งครูไปให้ความรู้แก่ครูโรงเรียนในหมู่บ้าน แลกเปลี่ยนครูสอน ถ่ายทอดวิธีการสอนซึ่งกันและกัน เพื่อยกระดับคุณภาพของโรงเรียนในหมู่บ้าน

ด้านสาธารณสุข ในหมู่บ้านที่ยากจนจะมีเพียงโรงพยาบาลขนาดเล็ก ผู้ป่วยอาการหนักจะไม่สามารถให้การรักษาได้ มหาวิทยาลัยยูนนานที่มีโรงเรียนแพทย์จะส่งคณะแพทย์ไปช่วยรักษาชาวบ้านในหมู่บ้านที่ยากจนและให้ยารักษาโรค รวมถึงการใช้ระบบการแพทย์ทางไกลให้การรักษาชาวบ้านที่ยากจน

ในหมู่บ้านมีผู้สูงอายุและเด็กจำนวนมาก เนื่องจากพ่อแม่หรือคนหนุ่มสาวส่วนมากออกไปรับจ้างทำงานในเมืองใหญ่ ทั้งลูกหลานไว้ที่บ้านให้ตาและยายเลี้ยง ยิ่งเพิ่มภาระให้ตาและยายซึ่งเป็นผู้สูงอายุ ดังนั้น มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องดำเนินการแสวงหาตำแหน่งงานสำหรับผู้สูงอายุเพื่อเพิ่มรายได้ให้ครอบครัว เช่น พัฒนางานฝีมือแปรรูปสินค้าเกษตรกรรม เป็นต้น

การคมนาคมขนส่งเป็นปัญหาในการขนส่งสินค้า เนื่องจากหมู่บ้านที่ยากจนตั้งอยู่ในหุบเขาต้องใช้เวลาในการขนส่งสินค้า การขนส่งสินค้าไปสู่สัตว์ เช่น เนื้อหมู เนื้อวัว เนื้อไก่ ต้องใช้รถขนส่งที่มีระบบทำความเย็น (Cold Chain) ในการขนส่งสินค้า ยิ่งในสองสามปีที่ผ่านมา ทั่วโลกประสบปัญหาไวรัสโควิด 19 การขนส่งสินค้า และจำหน่ายสินค้าไม่คล่องนัก จำเป็นต้องมีการสร้างห้องเย็น หรือมีระบบทำความเย็น เพื่อเก็บรักษาและขนส่งสินค้าเกษตรกรรม

การจำหน่ายสินค้าของครอบครัวที่ยากจน รายได้จากการเสนอขายสินค้าจะเข้าสู่ครอบครัวโดยตรง โดยไม่ถูกหักค่าใช้จ่ายในด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ รัฐบาลยังช่วยสนับสนุนค่าขนส่งสินค้าและค่าบรรจุภัณฑ์อีกด้วย

การจัดสรรงบประมาณในการแก้ไขปัญหาความยากจนขึ้นอยู่กับแต่ละปี มีการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีช่วยเหลือชาวบ้านที่ยากจน ตัวอย่างเช่น มีการช่วยชาวบ้านปลูกแอปเปิ้ล ใช้งบประมาณจากรัฐบาลกลาง ส่วนการตลาดและบรรจุภัณฑ์ ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลท้องถิ่น รัฐบาลจีนใช้งบประมาณในการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน ที่อยู่อาศัย โดยปรับปรุงสุขาสาธารณะเป็นเรื่องแรก บางหมู่บ้านไม่เหมาะสำหรับเป็นที่อยู่อาศัย เช่น หมู่บ้านที่อยู่ในเขตทะเลทราย รัฐบาลจีนได้ดำเนินการย้ายหมู่บ้านทั้งหมู่บ้านไปอยู่ในที่แห่งใหม่ที่มีสภาพแวดล้อมในการอยู่อาศัยที่ดีกว่ามาก

5.1.3 แสดงบทบาทสำคัญในการ “ฟื้นฟูความเจริญของชนบท”

หลังจากประกาศจีนประกาศเอาชนะศึกการแก่งจั้นแล้ว รัฐบาลจีนมีการประกาศยุทธศาสตร์ การฟื้นฟูความเจริญของชนบท ซึ่งเป็นการต่อยอดจากการแก่งจั้นเมื่อประชาชนพ้นจากความยากจนแล้ว ภารกิจสำคัญของรัฐบาล คือ ไม่ให้ประชาชนกลับมามีเหมือนเดิม เนื่องจากกลุ่มนี้ส่วนมากเป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะตกอยู่ในฐานะยากจนหรือเป็นกลุ่มเปราะบาง เสี่ยงที่จะกลับไปยากจนเหมือนเดิม ดังนั้น รัฐบาลจีนจึงประกาศยุทธศาสตร์ฟื้นฟูความเจริญของชนบท หวังที่จะพัฒนาหรือต่อยอดจากความสำเร็จในการแก่งจั้น พัฒนาไปอีกขั้นหนึ่ง สร้างความเจริญให้กับชนบทให้มีความมั่นคงให้กับประชาชน

การจัดความยากจนของหมู่บ้านที่ยากจนยังคงขับเคลื่อนต่อไป และสร้างความร่วมมือกับประเทศในอาเซียนในการแก้ไขปัญหาความยากจนและปัญหาจากภัยพิบัติธรรมชาติ ความสำเร็จของการจัดความยากจนในระยะที่ 1 ได้รับการพัฒนาไปสู่การจัดความยากจนในระยะที่ 2 ภายใต้ชื่อใหม่ “การเจริญช่วยพัฒนาหมู่บ้าน” มีการจัดตั้ง (สำนักงานการเจริญหมู่บ้าน/อำเภอ)” ในพื้นที่ 7 อำเภอ และเพิ่มเป้าหมายแก้ไขปัญหาความยากจนแบบ 1 : 1 คือ หนึ่งหน่วยงานรับผิดชอบ 1 พื้นที่

การรักษาระบบนิเวศของหมู่บ้านที่ยากจน นำไปสู่การสร้างรายได้ให้กับหมู่บ้านที่ยากจน ผ่านการท่องเที่ยว และอุตสาหกรรมด้านวัฒนธรรม เพื่อสร้างรายได้สร้างความมั่งคั่งให้กับชาวบ้าน หลังจากชาวบ้านหลุดพ้นจากความยากจนไปแล้ว

นอกจากนั้น ยังมีการแสวงหาความร่วมมือกับต่างประเทศ มีการถ่ายทอดประสบการณ์ให้กับหน่วยงานอื่นทั้งในและภายนอกประเทศ ในโอกาสครบรอบ 100 ปี มหาวิทยาลัยยูนนาน ได้มีการจัดทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) ความร่วมมือระหว่างประเทศจีน และ สปป.ลาว ในการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบตรงเป้า โดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแปลตำราของประเทศจีนเป็นภาษาต่าง ๆ เพื่อแบ่งปันประสบการณ์การแก้ไขปัญหาความยากจน

2. สรุปประสบการณ์การแก้จนตรงเป้าของจีนเพื่อเป็นแบบแผนนำไปประยุกต์ในประเทศอื่น

2.1 ยีนหยักระบบการแก้จนขั้นพื้นฐาน โดยเน้นพรรคและรัฐบาลเป็นผู้นำ ประชาชนผู้ยากไร้ เป็นกำลังหลัก และทุกภาคส่วนของสังคมเข้าไปมีส่วนร่วม

จากโครงการ คำกล่าว และการกระทำของผู้นำทั้งประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ในฐานะผู้นำสูงสุดของพรรคฯ และประเทศ และนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้บริหารรัฐบาล จะเห็นได้ว่าทั้งพรรคฯ และรัฐบาลมีบทบาทเป็นผู้นำในการแก้จน

ทั้งพรรคฯ และรัฐบาลเป็นผู้นำให้การสนับสนุนทางนโยบาย งบประมาณ บุคลากรเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการแก้ไขปัญหาความยากจน แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับความเข้าใจ ความตั้งใจ ความมุ่งมั่นของประชาชนผู้ยากไร้กว่า 700 ล้านคน ว่าพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนหรือไม่ ประชาชน ผู้ยากไร้เป็นผู้กำหนดชะตากรรมของตน

แก้งจันตรงเป้าเป็นวาระแห่งชาติ ทุกภาคส่วนของสังคมมีความตื่นตัว และเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้งจันสูง ตั้งแต่ข้าราชการ อาจารย์มหาวิทยาลัย นักวิทยาศาสตร์ ทุกคนต้องลงไปมีส่วนร่วมในการแก้งจันไม่ว่าโดยหน้าที่หรืออาสา แต่ในที่สุดทุกคนกลายเป็นฟันเฟืองตัวหนึ่งในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์แก้งจันตรงเป้า

บทบาทของผู้นำและพรรคคอมมิวนิสต์จีนมีความสำคัญมาก ผู้นำและพรรคมีแนวทาง นโยบาย มาตรการวิธีการ คำชี้แนะ และคำสั่งที่เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของประเทศจีน การมีองค์การจัดตั้งของพรรค ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน อำเภอ เมือง มณฑลจนถึงระดับชาติ การมีผู้ปฏิบัติงานและสมาชิกพรรคที่ทุ่มเทและเสียสละเพื่อประชาชน เพื่อชาติ และเพื่อพรรคคอมมิวนิสต์จีนอย่างถึงที่สุด

2.2 ทุกหน่วยงาน ทุกคนต้องมีความตั้งใจ มีความอดทน เสียสละเพื่อส่วนรวม

ในช่วงเริ่มต้นของการแก้ไขปัญหาความยากจนค่อนข้างสับสน แต่ได้พยายามคิดค้นพัฒนานวัตกรรมในการแก้ไขปัญหาความยากจน จนสามารถนำมาสู่การปฏิบัติได้จริง คนมีความรู้และประสบการณ์ในหมู่บ้านช่วยอบรมให้ความรู้ครอบครัวที่ยากจน ชาวบ้านที่ยากจนก็ต้องให้ความร่วมมือ หมู่บ้านและชาวบ้านมีความแตกต่างกัน ให้คนมีความรู้และประสบการณ์เข้าถึงครอบครัวที่ยากจน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างหมู่บ้านต่าง ๆ หรือกัน ระหว่างการเดินทางในการแก้ไขปัญหาความยากจน มีการเรียนรู้ไปเรื่อย ๆ

2.3 แก้งจันต้องตรงเป้า

แก้งจันตรงเป้าสรุปได้ว่ามีใจความ 6 ประการ คือ กลุ่มเป้าหมายที่ควรได้รับการช่วยเหลือต้องตรงแม่นยำ การจัดทำโครงการต้องตรงตามความต้องการ การใช้งบประมาณต้องตรงแม่นยำ มาตรการที่ใช้ต้องเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายตรงแม่นยำ คนที่ส่งไปช่วยเหลือที่หมู่บ้านมีคุณสมบัติตรง ผลงานของการจัดจันต้องตรงเป้าได้แก่

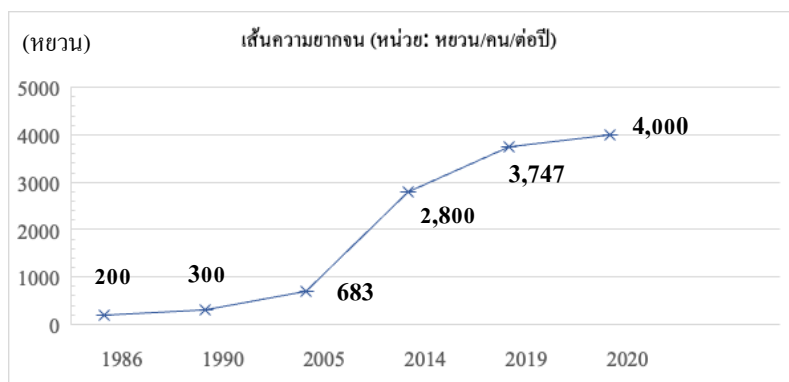
1) ต้องมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน สามารถแยกแยะกลุ่มเป้าหมายคนจนได้จริง
 2) วินิจฉัยสาเหตุที่แท้จริงของความยากจนซึ่งมีความแตกต่างตามสถานการณ์จริง

3) ต้องสร้างกลไกและมาตรการสามารถแก้จนและพัฒนาคนจริง
 4) ต้องวางรากฐานโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค และฝึกกำลังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุข การคมนาคม ชลประทาน สถาบันการเงิน เป็นต้น และพัฒนาปัญญา

5) ต้องไม่สนใจแค่ผลประโยชน์เฉพาะหน้า ต้องให้ลูกหลานมีการศึกษา พัฒนาทักษะ หยุดการส่งต่อความยากจนจากคนรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง ต้องเปลี่ยนจาก “การให้เลือดเป็นการสร้างเลือด”

6) คนที่รัฐบาลส่งไปช่วยแก้จนนั้น ต้องไม่สนใจแค่ผลงานเฉพาะหน้า ต้องรู้จริง ทำจริง กำหนดโครงการที่ส่งผลต่อการแก้จนอย่างยั่งยืน

รัฐบาลจีนได้กำหนดเส้นความยากจนอย่างชัดเจนและมีการปรับเส้นความยากจนตามรายได้ ค่าครองชีพอย่างต่อเนื่อง ดังภาพ

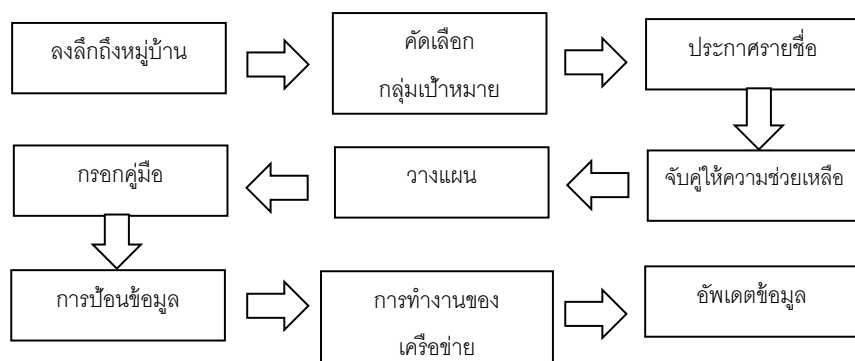

(ป)

ที่มา: หวัง จินเย่, 2022

เพื่อให้แก่นจนตรงเป้าและเกิดความยั่งยืน มีการกำหนดมาตรฐานการลงทะเบียนคนจีนเพื่อเข้าระบบและการถอนตัวออกจากระบบคนจีนอย่างเป็นขั้นตอน

รัฐบาลจีนได้ทำคู่มือการลงทะเบียนคนจีน และกำหนดสาระสำคัญของเนื้อหาที่จะกรอกในคู่มือครอบคลุม 6 ประเด็น ซึ่งได้แก่ 1) สภาพครอบครัวขั้นพื้นฐาน 2) สาเหตุของความยากจน 3) บุคคลที่รับผิดชอบในการให้ความช่วยเหลือ 4) แผนการให้ความช่วยเหลือ 5) มาตรการช่วยเหลือ และ 6) ผลลัพธ์ของความช่วยเหลือ พร้อมกำหนดขั้นตอนของการลงทะเบียน เพื่อสร้างความมั่นใจว่าคนจนได้รับสิทธิ ซึ่งขั้นตอน มีดังภาพ

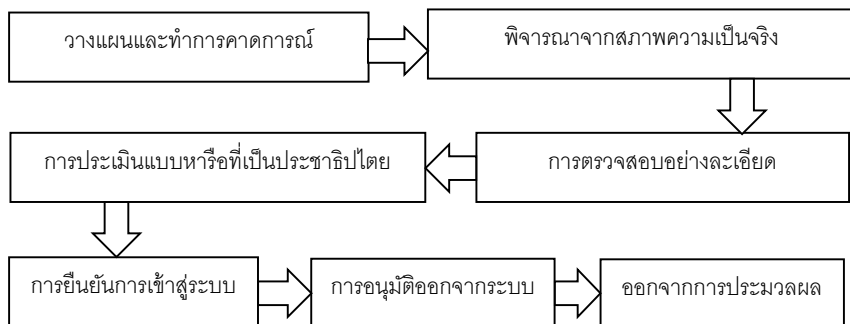

ที่มา: คณะวิจัยจัดทำ

จะเห็นได้ว่าการประกาศรายชื่อ เพื่อความโปร่งใส เปิดโอกาสให้ชาวบ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านได้ตรวจสอบข้อมูล และป้อนข้อมูลเข้าระบบ และเชื่อมโยงทั้งระบบทั่วประเทศ มีการติดตามประเมินผลอย่างทันทั่วทั้ง

เช่นเดียวกัน ถ้าหากว่าได้รับความช่วยเหลือหรือด้วยความพยายามของครอบครัวสามารถหลุดพ้นจากความยากจน ประสงค์จากออกจากระบบคนจนหรือรัฐบาลประเมินแล้วเห็นว่ามีความยากสูงและมีการคาดการณ์ว่าจะออกจากระบบเมื่อไร ก็มีขั้นตอนอย่างเป็นระบบเช่นกัน

เกณฑ์และขั้นตอนนอกจากกรอบครัวเรือนยากจน การออกจากครัวเรือนยากจนถือครัวเรือนเป็นหน่วย โดยรายได้ต่อหัวต่อปีของครัวเรือนยากจนสูงกว่ามาตรฐานความยากจนแห่งชาติในปีนั้น มีหลักประกันในอาหารและเครื่องนุ่งห่ม การศึกษาภาคบังคับ การรักษาพยาบาลขั้นพื้นฐาน และความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย

ที่มา: คณะวิจัยจัดทำ

จากภาพจะเห็นได้ว่าการเข้าสู่ทะเบียนคนจนของจีนมีขั้นตอนการจัดทำอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การวางแผนและทำการคาดการณ์ พิจารณาสภาพปัญหาตามความเป็นจริง มีขั้นตอนการตรวจสอบอย่างละเอียด ตลอดจนมีการประเมินที่ใช้วิธีการหรือแบบประชาธิปไตย เน้นกระบวนการมีส่วนร่วม จากนั้นจึงมีการยืนยันข้อมูลเพื่อนำเข้าสู่ระบบ หากกลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนาจนพ้นเกณฑ์ที่กำหนดแล้วจะมีการพิจารณาการอนุมัติออกจากระบบและการประเมินผลอย่างเป็นขั้นตอน

2.4 การพัฒนาเป็นมาตรการและวิธีการที่ดีที่สุดของการแก้ไขและบรรเทาความยากจน

เนื่องจากโครงการทุกโครงการ เจ้าหน้าที่ทุกคนลงไปต้องใช้งบประมาณใช้เทคโนโลยีตลอดเวลา 40 ปีที่ผ่านมา ประเทศจีนดำเนินนโยบายเปิดประเทศและปฏิรูป ทำให้เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีของจีนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ขนาดเศรษฐกิจเป็นอันดับสองของโลก

ทำให้ประเทศมีความแข็งแกร่ง มีงบประมาณมากเพียงพอในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ชะตาชีวิตส่วนตัวย่อมผูกพันกับชะตาชีวิตของชาติ

2.5 การแก้จนอย่างยั่งยืนต้องพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนผู้ยากไร้

จากกรณีนี้ เราเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยยุหนานรวมถึง โรงพยาบาลที่อยู่ในสังกัดโรงเรียนที่อยู่สังกัดจัดโครงการอบรมให้บุคลากร พัฒนาศักยภาพของบุคลากรเป็นสำคัญ การแก้ไขปัญหาความยากจนต้องแก้ไขที่คน แก้ไขที่ความคิดของคน ปัญหาผู้สูงอายุจำนวนมากและเด็กในหมู่บ้านที่ยากจน พยายามส่งเสริมให้นักเรียนกลับไปทำงานในชนบท เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ที่จบการศึกษาแล้วจะเลือกไปทำงานเป็นลูกจ้างในเมืองที่มีความเจริญ ต้องมีมาตรการส่งเสริมให้คนสำเร็จการศึกษาในเมืองใหญ่กลับไปพัฒนาบ้านเกิดในชนบท

อภิปรายผล

จีนประสบความสำเร็จในการแก้จนทำให้ประชาชนจีนหลุดพ้นจากความยากจน ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งอัศจรรย์ของโลก จึงได้รับความสนใจจากนักวิชาการ ผู้นำประเทศทั่วโลก มุ่งงานวิจัย บทความนำเสนอ ในประเด็นแก้จนของจีนอยู่ไม่น้อย โดยศึกษาจากประสบการณ์ของมหาวิทยาลัยยุหนาน เพื่อศึกษาบทบาทและวิธีการในการช่วยชาวบ้านแก้ไขปัญหาความยากจนของชนบทจีน บทความชิ้นนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของนักวิชาการหลายท่านในแง่จีนประสบความสำเร็จในการเอาชนะความยากจน แต่บทความชิ้นนี้ครอบคลุมประเด็นหลากหลายประเด็นจากมหภาค เข้าใจนโยบาย แก่นตรงเป้าของจีน ซึ่งแตกต่างไปจากนักวิชาการ นักวิจัยหลายท่านที่นำเสนอเป็นกรณีศึกษาหรือพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง

ประเด็นสำคัญของบทความชิ้นนี้คือการนำแบบแผนแก้จนของจีนไปประยุกต์ใช้กับไทย ซึ่งจีนกับไทยก็มีบริบทหลายอย่างที่แตกต่างกัน ทั้งข้อจำกัดด้านภูมิประเทศ ระบบการเมือง สังคม การดำเนินนโยบายที่คำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ความเป็นประชาธิปไตย รวมถึงความพร้อมของมหาวิทยาลัยที่เข้าไปแก้จนร่วมกับรัฐบาลในพื้นที่ที่มีระดับความสนใจของบุคลากรและทรัพยากรที่แตกต่างกัน หน่วยงานที่มีบทบาทนำในการขับเคลื่อนนโยบายก็อาจมีความแตกต่างกันด้วย

ความพร้อมเชิงโครงสร้างเช่น การศึกษา สาธารณสุข เทคโนโลยี บางอย่างจีนทำได้ดีกว่า และบางเรื่องไทยทำได้ดีกว่า ดังนั้นการที่ไทยจะนำนโยบายมาใช้จึงต้องประยุกต์ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมแบบไทย สำหรับแนวทางการประยุกต์ใช้จะเสนอแนะในข้อเสนอแนะต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. การแก้ไขปัญหาความยากจนเป็นเรื่องใหญ่ที่ทุกประเทศให้ความสำคัญ จีนถือได้ว่าเป็นตัวแบบที่ดี ดังนั้นสำหรับรัฐบาลจีนควรมีการติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อไม่ให้กลุ่มคนที่หลุดพ้นจากความยากจนกลับมาจนอีก

2. สำหรับการนำแบบแผนการแก้ไขความยากจนของจีนมาประยุกต์ใช้กับบริบทของไทย กรณี 1 มหาวิทยาลัย 1 หมู่บ้าน นั้นอาจพิจารณาตามความเหมาะสมทั้งในเรื่องแนวทางปฏิบัติ ความพร้อมบุคลากร และอื่นๆ โดยอาจเริ่มต้นจากพื้นที่ยากจน นำร่องกับมหาวิทยาลัยที่มีศักยภาพและความพร้อมไปก่อนเพื่อถอดบทเรียน และขยายผลไปสู่พื้นที่และมหาวิทยาลัยอื่นต่อไป

3. ภาคเอกชนในประเทศไทยมีความเข้มแข็งและมีบทบาทในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศสูง การจัดทำรูปแบบความร่วมมือระหว่างหน่วยงานเอกชน และมหาวิทยาลัย เพื่อเข้าไปแก้ปัญหความยากจนในชุมชนอย่างเป็นระบบ น่าจะเป็นรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย ในขณะที่มีภาครัฐเป็นผู้สนับสนุนด้านการวิจัย และด้านบุคลากรแก่มหาวิทยาลัย

4. รัฐอาจต้องให้เอกชนมีบทบาทนำในการแก้จน และมีมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง หากรัฐต้องการให้เอกชนเข้ามามีบทบาทในการแก้จนอย่างเป็นรูปธรรม อาจต้องพิจารณาแรงจูงใจที่เอกชนเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนานี้ด้วยการมีนโยบายแรงจูงใจด้านระบบภาษี

5. ภาครัฐต้องบูรณาการการทำงานด้านการแก้จนทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นให้เกิดการสนับสนุนนโยบายการแก้จนที่เป็นเอกภาพ ไม่ซ้ำซ้อนทั้งในมิตินโยบายและการใช้งบประมาณ

6. ในงานวิจัยต่อไปอาจจะเสนอในมุมมองเชิงพื้นที่ เป็นต้น อาจจะเป็นกรณีศึกษา เอาพื้นที่ยากจนเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- พลเดช ปิ่นประทีป. (2562). *แก้จนแบบจีนในบางมุมมอง*. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2566, จาก <https://infocenter.nationalhealth.or.th/node/27906>
- สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า. (2564). *ถอดบทเรียนนโยบาย แก้จน จีน เน้นใช้เทคโนโลยีพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก*. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2566, จาก <https://www.amarintv.com/spotlight/positioning/detail/10426>
- อักษรศรี พานิชสาส์น. (2565). *ถอดบทเรียนแก้จนแบบจีนด้วยแนวทาง 2D 3M*. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2566, จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/ratthapirak/article/view/260260>
- Li Xinghong และคณะ. (2565). *ถอดบทเรียนความสำเร็จของนโยบายแก้ไขปัญหาความยากจนในชนบทของจีน*. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2566, จาก <https://kuojs.lib.ku.ac.th/article/download.pdf>
- สังคิต พิริยะรังสรรค์. (2566). *มหาวิทยาลัย ห้วยหอก แก้จนจีน 6 หมู่บ้านสำเร็จ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2566, จาก <https://www.tap-magazine.net/blog-th/news230525>
- สังคิต พิริยะรังสรรค์. (2566). *จีนแก้จนได้ เพราะกล้าคิดนอกกรอบจากลัทธิมาร์กซ์*. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2566, จาก <https://www.thaipost.net/x-cite-news/384379/>
- สังคิต พิริยะรังสรรค์. (2566). *ถอดประสบการณ์จีนแก้จน-ปราบทุจริตสำเร็จ เพราะมีความกล้าหาญและไทยเรียนรู้ได้*. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2566, จาก <https://www.thaipost.net/x-cite-news/396171/>
- tap-magazine.net. (2566). *มหาวิทยาลัยห้วยหอก แก้จนจีน 6 หมู่บ้านสำเร็จ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2566, จาก <https://www.tap-magazine.net/blog-th/news230525>

- the State Council. (2015). *Decision of the Central Committee of the Communist Party of China and the State Council on Winning the Battle Against Poverty*. Retrieved from http://www.gov.cn/gongbao/content/2015/content_2978250.htm
- Wang Jinye (2022). *Chinese universities' approaches and implementation results in targeted poverty alleviation*. Retrieved from http://www.cssn.cn/dzyx/dzyx_xyzs/201706/t20170621_3556608_1.shtml
- Yu Feng,Gao Yang. (2015). *General Secretary Xi Jinping put forward the concept of "targeted poverty alleviation" for the first time*. Retrieved from http://www.81.cn/xx_207779/10104640.html
- Zhang Yanlin. (2018). *What are the experiences of China's targeted poverty alleviation?* Retrieved from <http://html.rhhz.net/njnydxxbskb/20180603.htm>